

คุณภาพของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และอัตลักษณ์บัณฑิตพยาบาลทหารอากาศ ปีการศึกษา 2563

Graduate Quality According to Thai Qualifications Framework for Higher
Education and Identity of Air Force Nurse Graduates in Academic Year 2020

ละอองดาว วรรณฤทธิ์* บังอร ฤทธิ์อุดม

La-Ongdao Wannarit* Bangorn Ritudom

วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ กรมแพทย์ทหารอากาศ กรุงเทพฯ ประเทศไทย 10220

Royal Thai Air Force Nursing College, Directorate of Medical Services,

Royal Thai Air Force, Bangkok, Thailand 10220

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและอัตลักษณ์ของบัณฑิตพยาบาลทหารอากาศ ปีการศึกษา 2563 กลุ่มตัวอย่างคือผู้ใช้บัณฑิต 172 คน คัดเลือกโดยการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถามผลลัพธ์การเรียนรู้ คุณลักษณะทางทหารและจิตสำนึกสาธารณะ มีค่าความตรง (CVI) เท่ากับ 0.88, 0.92 และ 0.90 วิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบโมเดลการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีค่าความเที่ยง Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.97, 0.96 และ 0.93 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42, SD = 0.49$) ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีคะแนนสูงสุด ($\bar{X} = 4.66, SD = 0.46$) รองลงมาคือทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.42, SD = 0.48$) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.40, SD = 0.49$) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.38, SD = 0.50$) ความรู้ ($\bar{X} = 4.34, SD = 0.51$) และทักษะทางปัญญา ($\bar{X} = 4.30, SD = 0.47$) ตามลำดับ อัตลักษณ์ของบัณฑิตพยาบาลทหารอากาศ ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59, SD = 0.46$) ได้แก่ คุณลักษณะทางทหาร ($\bar{X} = 4.63, SD = 0.46$) การมีจิตสำนึกสาธารณะ ($\bar{X} = 4.54, SD = 0.46$)

ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสามารถนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ต่อไป

คำสำคัญ: คุณภาพบัณฑิต, กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ, อัตลักษณ์ของบัณฑิตพยาบาลทหารอากาศ

Corresponding Author: *Email: Lchumthi@gmail.com

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนโรงเรียนพยาบาลทหารอากาศ

วันที่รับ (received) 27 ส.ค. 2566 วันที่แก้ไขเสร็จ (revised) 5 พ.ย. 2566 วันที่ตอบรับ (accepted) 26 พ.ย. 2566

Abstract

This research aimed to study graduate quality according to a Thai qualifications framework for higher education and the identity of Air Force nurse graduates in the academic year 2020. The sample group consisted of 172 stakeholders selected by random sampling. Research instruments comprised the Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF: HEEd), the Military Characteristics, and the Public Mind Questionnaires. The content validity of the questionnaire (CVI) was 0.88, 0.92, and 0.90, respectively. The construct validity was analyzed by Confirmatory Factor Analysis (CFA), and the measurement model was consistent with the empirical data. The Cronbach's alpha coefficient was 0.97, 0.96, and 0.93, respectively. The data were analyzed using means and standard deviations.

The results showed that the mean score was at a high level ($\bar{X} = 4.42$, $SD = 0.49$), with the highest scoring of ethics and morals aspect ($\bar{X} = 4.66$, $SD = 0.46$), followed by nursing skills ($\bar{X} = 4.42$, $SD = 0.48$), interpersonal skills and responsibility ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.49$), numerical, communication, and information technology ($\bar{X} = 4.38$, $SD = 0.50$), knowledge ($\bar{X} = 4.34$, $SD = 0.51$), and cognitive skills ($\bar{X} = 4.30$, $SD = 0.47$) respectively. The identity of the Royal Thai Air Force Nursing College was at the highest level ($\bar{X} = 4.59$, $SD = 0.46$), including military characteristics ($\bar{X} = 4.63$, $SD = 0.46$) and public mind behavior ($\bar{X} = 4.54$, $SD = 0.46$)

Professors in charge of the curriculum can apply the study results as information for curriculum development and teaching strategies that contribute to nursing student's learning outcomes.

Keywords: Graduate quality, Thai Qualifications Framework for Higher Education, Identity of Air Force Nurse Graduates

บทนำ

วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ กรมแพทย์ทหารอากาศ (วพอ.พอ.) เป็นสถาบันที่กองทัพอากาศได้จัดตั้งขึ้นเพื่อผลิตบุคลากรทางการพยาบาล^{1,2} โดยปัจจุบันหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ ใช้หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561 มุ่งเน้นการพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ครอบคลุมคุณลักษณะที่คาดหวัง 6 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ³⁻⁵ เพื่อผลิตพยาบาลวิชาชีพที่มีคุณภาพ ให้บริการสุขภาพแก่ข้าราชการและครอบครัวของกองทัพอากาศและประชาชนต่อไป

คุณภาพของบัณฑิตพยาบาลตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education; TQF) หมายถึง

คุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติที่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ระบุโดยเป็นคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาและการเติบโตของบัณฑิต ตลอดจนการดำเนินบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ด้านคุณธรรมและจริยธรรมมุ่งเน้นให้บัณฑิตมีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อสังคมและวิชาชีพ และปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีและถูกต้องต่อระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นในบัณฑิตและสร้างฐานที่แข็งแกร่งในการพัฒนาต่อไป ส่วนคุณลักษณะด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพนั้น เน้นให้บัณฑิตมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางการพยาบาลและศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวางและเป็นระบบ การมีความรู้จะช่วยให้บัณฑิตปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตัดสินใจแก้ไขปัญหาสุขภาพให้กับผู้รับบริการและครอบครัว ตลอดจนมีการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ของวิชาชีพพยาบาลต่อไป^{6,7} นอกจากนี้ วพอ.พอ.ยังมุ่ง

เน้นการพัฒนาบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามอัตลักษณ์ของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ได้แก่ คุณลักษณะทางทหารและจิตสำนึกสาธารณะ โดยคุณลักษณะทหารมุ่งเน้นความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ เสียสละเพื่อส่วนรวม กล้าหาญ อดทน มีบุคลิกภาพทางทหาร สง่างาม และสุขภาพแข็งแรง มีวินัย ส่วนจิตสำนึกสาธารณะมุ่งเน้นให้นักเรียนพยาบาลทหารอากาศตระหนักถึงการมีส่วนร่วมแสดงออกเพื่อสังคมส่วนรวม^{1,8,9}

จากความสำคัญดังกล่าว สถาบันการศึกษาจึงต้องมีการประเมินคุณภาพบัณฑิต เพื่อแสดงถึงระบบและกลไกการพัฒนาหลักสูตร การวัดผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับหลังจากจบหลักสูตร จะเน้นการประเมินผลการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง โดยจัดให้มีการติดตามคุณภาพบัณฑิตโดยผู้ใช้บัณฑิต จากนั้นมีการทบทวนผลการประเมินและวางแผนปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตร ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และอัตลักษณ์ของบัณฑิตพยาบาลทหารอากาศ ที่สำเร็จการศึกษาและทำงานแล้วอย่างน้อย 1 ปี โดยผู้ใช้บัณฑิต คือผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จะแสดงถึงผลลัพธ์ของหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561 ปีการศึกษา 2563 และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษากระบวนการเรียนการสอนและการพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นการจัดการศึกษาทางพยาบาลศาสตร์ที่เน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ (Outcome-based education; OBE in Nursing Science) ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป¹⁰⁻¹³

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและอัตลักษณ์ของพยาบาลทหารอากาศ

วิธีดำเนินการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยภาคตัดขวางเชิงพรรณนา (A Descriptive Cross-Sectional Study) เพื่อศึกษาคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและอัตลักษณ์ของบัณฑิตพยาบาลทหารอากาศ ที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2563

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือกลุ่มผู้ใช้บัณฑิต สังกัดโรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช กรมแพทย์ทหารอากาศ จำนวน 606 คน และกลุ่มตัวอย่าง คือผู้ใช้บัณฑิต จำนวน 172 คน ผู้วิจัยคำนวณขนาดตัวอย่างและกำหนดคุณสมบัติจากการทบทวนวรรณกรรม

ที่ศึกษาคุณภาพบัณฑิตพยาบาลผ่านมา โดยกำหนดอัตราของบัณฑิตต่อผู้ประเมิน 1:3 ขึ้นไป^{1,2} จากจำนวนบัณฑิต 55 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1) หัวหน้าหอผู้ป่วยในอัตราส่วน 1:1 จำนวน 55 คน 2) หัวหน้าเวรพยาบาล 8 ชม. ในอัตราส่วน 1:1 จำนวน 55 คน และ 3) พยาบาลเวรเช้าหรือพยาบาลเวร 8 ชม. ในอัตราส่วน 1:1 จำนวน 55 คน รวม 165 คน และเพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล ผู้วิจัยจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างเพิ่มร้อยละ 20 (33 คน) รวม 198 คน¹² ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายจากหมายเลขลำดับบัญชีรายชื่อการปฏิบัติงาน หลังจากเก็บข้อมูลวิจัยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 87 ซึ่งถือว่าเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยนำแบบสอบถามของการศึกษาคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและอัตลักษณ์ของบัณฑิตพยาบาลทหารอากาศ¹ มาพัฒนาต่อโดยปรับปรุงข้อคำถามให้สอดคล้องกับกับสถานการณ์ปัจจุบันและบริบทของประชากร ดังนี้¹³

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การทำงาน

2. แบบสอบถามคุณภาพบัณฑิตตามกรอบ TQF ประกอบด้วยข้อคำถาม 6 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม จำนวน 4 ข้อ ด้านความรู้ จำนวน 5 ข้อ ด้านทักษะทางปัญญา จำนวน 6 ข้อ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ จำนวน 4 ข้อ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 4 ข้อ และด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพจำนวน 5 ข้อ รวม 28 ข้อ

3. แบบสอบถามคุณลักษณะทางทหาร มีข้อคำถาม 4 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางทหารจำนวน 7 ข้อ บุคลิกลักษณะทางทหาร จำนวน 4 ข้อ ความมีระเบียบวินัย จำนวน 4 ข้อ และความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ จำนวน 4 ข้อ รวม 19 ข้อ

4. แบบสอบถามจิตสาธารณะ ข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ ตามลำดับ

แบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับมีเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) คะแนน 1-5 คือ จากน้อยที่สุด ถึงมากที่สุด แปลผลได้ 5 ระดับได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด ตามลำดับ¹

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

1. ตรวจสอบความตรงโดยใช้การวิเคราะห์ดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index; CVI) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับหัวข้อวิจัย¹⁴ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วพอ.พอ. จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิด้าน

การประเมินคุณลักษณะนักเรียนทหารตามคู่มือกำลังพลกองทัพอากาศ 2 คน ได้ค่า CVI ของแบบสอบถามคุณภาพบัณฑิตตามกรอบ TQF เท่ากับ 0.88 และของแบบสอบถามคุณลักษณะทางทหารเท่ากับ 0.92 และแบบสอบถามจิตสภาวะเท่ากับ 0.90 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (n = 308)

Model-fit Criteria	χ^2	df	P-value	χ^2/df	CFI	TLI	RMSEA	SRMR
	-	-	> 0.05	< 2.00	> 0.95	> 0.95	< 0.05	< 0.05
แบบสอบถามคุณภาพบัณฑิตตามกรอบ TQF	265.861	233	0.068	1.141	0.996	0.993	0.021	0.033
แบบสอบถามคุณลักษณะทางทหาร	113.204	94	0.086	1.20	0.996	0.993	0.026	0.024
แบบสอบถามจิตสภาวะ	1.931	3	0.586	0.64	1.000	1.000	0.000	0.005

ผู้วิจัยหาความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) จากกลุ่มตัวอย่าง 308 คน¹⁵ พบว่าโมเดลการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่า Goodness of fit; e.g., χ^2 value is not significant at p=0.05, χ^2/df ratio<2, CFI>0.95, TLI >0.95, RMSEA<0.05, and SRMR<0.05¹⁵

2. ตรวจสอบความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามคุณภาพบัณฑิตตามกรอบ TQF เท่ากับ 0.97 และของแบบสอบถามคุณลักษณะทางทหารเท่ากับ 0.96 และแบบสอบถามคุณลักษณะด้านจิตสภาวะเท่ากับ 0.93 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ประสานงานกับกองการพยาบาล รพ.ภูมิพลอดุลยเดช พอ.จัดทำเครื่องมือวิจัยลงในรูปแบบ Google Form ขออนุญาตเก็บข้อมูล พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง และรายละเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูล ภายหลังการได้รับอนุมัติ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ชี้แจงข้อมูลและขอความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย เมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าใจและยินดีเข้าร่วมการ

วิจัย จึงเริ่มตอบแบบสอบถาม ใช้ระยะเวลาประมาณ 20 นาที โดยผู้เข้าร่วมการวิจัยมีสิทธิปฏิเสธการตอบแบบสอบถาม หรือถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลาที่ต้องการ ทั้งนี้การปฏิเสธหรือถอนตัวออกจากการวิจัยนั้น จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายหรือผลกระทบใด ๆ ต่อผู้เข้าร่วมวิจัย รวมถึงสิทธิ์ประโยชน์ที่พึงจะได้รับ ข้อมูลการวิจัยจะถูกเก็บเป็นความลับ การรายงานผลการวิจัยจะเป็นการนำเสนอข้อมูลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล พฤศจิกายน 2565 ถึง ธันวาคม 2565

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยใช้สถิติความถี่ และร้อยละ ส่วนข้อมูลคุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และอัตลักษณ์ของบัณฑิตพยาบาลทหารอากาศ วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามแนวปฏิบัติจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยงานวิจัยนี้ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช เลขที่ 86/65 ตุลาคม 2565

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป พบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ใช้บัณฑิต มีช่วงอายุ 24-57 ปี ($\bar{X} = 31.35, SD = 8.38$) มีประสบการณ์การทำงาน 2-34 ปี ($\bar{X} = 9.25, SD = 8.14$) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด 161 คน คิดเป็นร้อยละ 93.60 รองลงมา ระดับปริญญาโท 10 คน คิดเป็นร้อยละ 5.80 และปริญญาเอก 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.60 ตามลำดับ ปฏิบัติงานในตำแหน่ง

พยาบาลเวร 8 ชม. มากที่สุดถึงร้อยละ 74.40 รองลงมาเป็นพยาบาลเวรเช้า ร้อยละ 15.70 และตำแหน่งผู้ตรวจการหรือหัวหน้าหอผู้ป่วยร้อยละ 9.90 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 คุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และอัตลักษณ์ของบัณฑิตพยาบาลทหารอากาศ

ตารางที่ 2 คุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของบัณฑิตพยาบาลทหารอากาศ (n = 172 คน)

คุณลักษณะบัณฑิต	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับ
กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ			
ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	4.66	0.46	มากที่สุด
ด้านความรู้	4.34	0.51	มาก
ด้านทักษะทางปัญญา	4.30	0.47	มาก
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ	4.40	0.49	มาก
ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.38	0.50	มาก
ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ	4.42	0.48	มาก
รวม	4.42	0.49	มาก

1. คุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้คุณภาพบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42, SD = 0.49$) ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.66, SD = 0.46$) รองลงมาคือทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.42, SD = 0.48$) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.40, SD = 0.49$) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.38, SD = 0.50$) ความรู้ ($\bar{X} = 4.34, SD = 0.51$) และ ทักษะทางปัญญา ($\bar{X} = 4.30, SD = 0.47$) ตามลำดับ

ด้านคุณธรรม จริยธรรม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ($\bar{X} = 4.72, SD = 0.51$) รองลงมา คือ ประพฤติตนตามหลักกฎหมายและคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.66, SD = 0.50$) ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดีและถูกต้องต่อระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม ($\bar{X} = 4.65, SD = 0.51$) และ เอาใจใส่ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.62, SD = 0.53$) ตามลำดับ

ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปฏิบัติการพยาบาลด้วยโดยคำนึงถึงปัจเจกบุคคลและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ($\bar{X} = 4.52, SD = 0.51$) และปฏิบัติการพยาบาลตามมาตรฐานวิชาชีพ ($\bar{X} = 4.48, SD = 0.54$)

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคม ($\bar{X} = 4.56, SD = 0.53$) รองลงมา คือ สามารถทำงานเป็นทีมในบทบาทผู้นำและสมาชิกที่ทีมการพยาบาล ($\bar{X} = 4.44, SD = 0.57$)

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล เพื่อการพัฒนาตนเองและพัฒนาคุณภาพการบริการพยาบาล ($\bar{X} = 4.45, SD = 0.59$) รองลงมา คือ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเสนอ และการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.43, SD = 0.58$)

ด้านความรู้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการเรียนรู้จากข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.51, SD = 0.52$) รองลงมา คือ มีความรู้ความเข้าใจในสาระสำคัญของที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศทางการพยาบาลและระบบจำแนก

ข้อมูลทางการพยาบาล ($\bar{X} = 4.37, SD = 0.56$) ด้านทักษะทางปัญญา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีความพร้อมปรับตัวในทุกสถานการณ์ ($\bar{X} = 4.41, SD = 0.55$) รองลงมา คือ สามารถคิดวิเคราะห์ทำความเข้าใจกับข้อมูลได้

อย่างรอบด้าน ก่อนตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.30, SD = 0.61$) ส่วนข้อที่ได้น้อยที่สุดคือ เสนอแนวทางปฏิบัติงานที่สร้างสรรค์ มีเหตุผล และปฏิบัติได้จริง ($\bar{X} = 4.21, SD = 0.58$)

ตารางที่ 3 อัตลักษณ์ของบัณฑิตพยาบาลทหารอากาศ (n = 172 คน)

อัตลักษณ์ของบัณฑิตพยาบาลทหารอากาศ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับ
คุณลักษณะทหาร			
ภาวะผู้นำทางทหาร	4.47	0.42	มาก
บุคลิกลักษณะทางทหาร	4.55	0.45	มากที่สุด
การมีระเบียบวินัย	4.56	0.48	มากที่สุด
มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	4.57	0.48	มากที่สุด
รวมคุณลักษณะทหาร	4.54	0.46	มากที่สุด
การมีจิตสำนึกสาธารณะ			
	4.63	0.46	มากที่สุด
รวม	4.59	0.46	มากที่สุด

2. อัตลักษณ์ของบัณฑิตพยาบาลทหารอากาศ

อัตลักษณ์ของบัณฑิตพยาบาลทหารอากาศ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59, SD = 0.46$) โดยคุณลักษณะทางทหารเท่ากับ 4.63 (SD = 0.46) และการมีจิตสำนึกสาธารณะเท่ากับ 4.54 (SD = 0.46) ด้านคุณลักษณะทางทหาร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ($\bar{X} = 4.57, SD = 0.48$) การมีระเบียบวินัย ($\bar{X} = 4.56, SD = 0.48$) และมีบุคลิกลักษณะทางทหาร ($\bar{X} = 4.55, SD = 0.45$) ตามลำดับ ส่วนการมีจิตสำนึกสาธารณะ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รับผิดชอบต่อตนเองเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวม ($\bar{X} = 4.65, SD = 0.50$) ดูแลรักษาทรัพย์สินของส่วนรวม ($\bar{X} = 4.65, SD = 0.53$) และทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เพื่อผู้อื่นหรือส่วนรวม ($\bar{X} = 4.61, SD = 0.51$)

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติระดับปริญญาตรีภาพรวมในระดับมาก ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านคุณธรรมจริยธรรมมีคะแนนสูงสุดและอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากบัณฑิตพยาบาลทหารอากาศ ได้รับการปลูกฝังตั้งแต่แรกเข้าศึกษา และผ่านกระบวนการหล่อหลอมจากการเรียนการสอน ให้นักเรียน

เกิดการเรียนรู้ถึงความหมายของการพยาบาล ที่เป็นการกระทำโดยตรงต่อชีวิต เกี่ยวข้องกับการดูแลและช่วยเหลือผู้ป่วยให้ปลอดภัย พยาบาลจึงต้องมีความซื่อสัตย์ ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรม และถูกต้องต่อระเบียบกฎหมายของสังคม ตามหลักกฎหมายและคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ มีความเห็นอกเห็นใจ และเอาใจใส่ต่องานหรือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เห็นคุณค่าและความสำคัญของความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว สังคม และชุมชน¹⁶ นอกจากนี้ การออกแบบการเรียนการสอนนั้นยังมุ่งเน้นมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผ่านการประชุมเสวนา วิเคราะห์ประเด็นจริยธรรม จึงสามารถสร้างความตระหนักถึงการพยาบาลที่ถูกต้องตามหลักคุณธรรมจริยธรรม ท่ามกลางแนวโน้มการดูแลสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ความต้องการของผู้รับบริการ และความท้าทายด้านจริยธรรม¹⁷ ผลลัพธ์ที่ได้สอดคล้องกับหลายการศึกษาที่ผ่านมาของสถาบันพยาบาลในประเทศไทยและต่างประเทศ ที่พบว่าคุณภาพบัณฑิตด้านคุณธรรมจริยธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด^{1,2,6} อีกทั้งสอดคล้องกับการศึกษาในต่างประเทศ ที่พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับจริยธรรมทางวิชาการสามารถทำนายความแปรปรวนทางศีลธรรมได้ถึงร้อยละ 28.80 (p<.001) โดยนักเรียนพยาบาลตระหนักได้ว่าการไม่รักษาความลับของผู้ป่วยและการโกงข้อสอบเป็นพฤติกรรมที่ผิดจรรยาบรรณวิชาชีพ¹⁶

บัณฑิตพยาบาลทหารอากาศมีทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก วพอ.พอ. มีกลยุทธ์การสอนที่หลากหลาย การเรียนรู้จากสภาพจริงและเสมือนจริง ถ่ายทอดลงสู่รายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ แหล่งฝึกภาคปฏิบัติหลักของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ คือโรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช สังกัดกองทัพอากาศ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลตติยภูมิสามารถจัดประสบการณ์การฝึกปฏิบัติได้เพียงพอ ให้นักเรียนพยาบาลเกิดผลลัพธ์ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา จนเกิดทักษะการพยาบาล¹⁸ อีกทั้งการจัดสวัสดิการนักศึกษาที่เอื้อต่อการฝึกปฏิบัติการพยาบาล เช่น มีหอพักนักเรียนอยู่ใกล้กับแหล่งฝึก สวัสดิการด้านอาหาร และห้องสมุด ให้นักเรียนได้ใช้สืบค้นข้อมูล สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่าความร่วมมือของผู้รับบริการ การจัดบริการและสวัสดิการนักศึกษา ความชำนาญในการปฏิบัติการพยาบาลของอาจารย์ และการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.43, 0.42, 0.37,$ และ $0.22, p < .05$)¹⁹ สนับสนุนโดยผลการศึกษาในต่างประเทศที่พบว่าการจัดการเรียนการสอนที่ได้รับตั้งแต่เป็นนักศึกษาพยาบาล การบูรณาการทฤษฎีและการปฏิบัติ ประสบการณ์จริง ส่งผลให้พยาบาลจบใหม่มีทักษะให้การดูแลผู้ป่วยได้อย่างเหมาะสม²⁰

ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึง ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ยืดหยุ่น การเป็นผู้ฟังที่ดี มีภาวะผู้นำ มีความรับผิดชอบตนเองและสังคม ตลอดจนการมีความสามารถในการวางแผนและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง เนื่องจาก การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน การบรรยายแบบมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive lecture)²¹ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem based learning) หรือ Project-based Learning รวมถึงในการสอนภาคปฏิบัติที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสารระหว่างผู้เรียน ผู้สอน ผู้รับบริการ และทีมสุขภาพ ฝึกความรับผิดชอบและภาวะผู้นำ²² นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนฝึกการทำงานเป็นทีม ส่งผลให้นักเรียนพยาบาลมีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบในระดับมาก²³ สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การเรียนแบบผสมผสานส่งผลต่อการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการปฏิบัติ และทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$)^{21,24}

ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรนักเรียนพยาบาลจึงเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 3R คือ Reading (W) Riting และ(A) Rithematics สามารถอ่านออก อ่านจับใจความ และเขียน สื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจและมีทักษะการคำนวณ และ 8C เช่น Communication Computing Information and Media Literacy เป็นต้น โดยการบูรณาการสู่รายวิชาตลอด 4 ปีการศึกษา ส่งผลให้ผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านนี้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของสถาบันพยาบาลที่ผ่านมา พบว่าทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81, SD = 0.54$)⁵

ความรู้ มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติตลอดหลักสูตร รวม 143 หน่วยกิต เน้นกลยุทธ์ที่หลากหลาย เช่น การบรรยายแบบมีปฏิสัมพันธ์ การศึกษารายกรณี (Case study) ตลอดจนภาคปฏิบัติที่นักเรียนพยาบาลได้ลงมือทำ เกิดการเป็นความจำ เข้าใจ และนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้²¹ สอดคล้องกับการศึกษาคุณภาพบัณฑิตและอัตลักษณ์ของพยาบาลจบใหม่ที่ผ่านมา พบว่าด้านความรู้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09, SD = 0.77$)²

ทักษะทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยคะแนนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสคิดวิเคราะห์ ข้อมูล ฝึกตัดสินใจทางคลินิก ฝึกเชื่อมโยงความรู้ในสาขาที่เกี่ยวข้องไปวางแผนการพยาบาลผู้ป่วยและครอบครัว ส่งผลให้นักเรียนพยาบาลได้ฝึกคิดและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดขั้นสูงและเกิดทักษะการคิดขั้นสูง สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมาหลายการศึกษาที่พบว่าด้านทักษะทางปัญญาของบัณฑิตพยาบาลอยู่ในระดับมาก²⁵ อย่างไรก็ตาม พบว่าด้านนี้มีคะแนนน้อยที่สุด เมื่อวิเคราะห์ข้อคำถามรายข้อ พบข้อที่มีคะแนนน้อย คือ การเสนอผลการวิเคราะห์และแนวทางปฏิบัติงานที่สร้างสรรค์ มีเหตุผลและปฏิบัติได้จริง แสดงให้เห็นถึงทักษะการทำวิจัยและนวัตกรรม ตลอดจนการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่ต้องอาศัยระยะเวลาและประสบการณ์ที่มากขึ้น ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึก วิเคราะห์ปัญหา การคิดเชิงวิพากษ์ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong learning) เพื่อเสริมสร้างทักษะดังกล่าวให้กับบัณฑิตพยาบาล

อัตลักษณ์ของพยาบาลทหารอากาศ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีคุณลักษณะทางทหารและการมีจิตสำนึกสาธารณะอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีความเต็มใจและภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ที่แสดงถึงการเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และไม่กระทำการใดๆ ที่เป็นการลบหลู่ต่อสถาบัน เนื่องจาก วพอ.พอ.ได้จัดกิจกรรมตลอดหลักสูตรให้นักเรียนพยาบาลได้ตระหนักรู้ถึงสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยทุกคน เรียนรู้โครงการที่พระมหากษัตริย์ทรงดำเนินการและขยายผลออกไป หลักปรัชญาการทรงงานและองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่พระองค์ได้ทรงคิดและเผยแพร่ จนเกิดประโยชน์ในการพัฒนาประเทศและดำเนินชีวิตของประชาชน เช่น การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดูแลผู้รับบริการและครอบครัว เป็นต้น²⁵ อีกทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนพยาบาลทหารอากาศเข้าร่วมกิจกรรมที่กองทัพอากาศจัดขึ้น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ จึงสะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมที่อยู่บนรากฐานของความจงรักภักดีและกตัญญูต่อ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์²⁶

นอกจากนี้ การมีระเบียบวินัยและมีบุคลิกลักษณะทางทหารถือเป็นคุณลักษณะที่มีคะแนนเฉลี่ยระดับมากที่สุด อธิบายได้ว่า วพอ.พอ. จัดการเรียนการสอนวิชาทหาร การพยาบาลยุทธวิธี การพยาบาลเวชศาสตร์การบินเบื้องต้น และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่มุ่งเน้นให้บัณฑิตมีอัตลักษณ์ “งาม สง่า” ส่งผลให้บัณฑิตมีบุคลิกภาพทางทหาร มีระเบียบวินัย สุขภาพแข็งแรง และมีจิตใจกล้าหาญ อดทน เสียสละ และมีภาวะผู้นำ สามารถตอบสนองภารกิจของกองทัพอากาศ ทั้งยามปกติและฉุกเฉิน³ สอดคล้องกับผลการศึกษาของสถาบันการพยาบาลทหารในประเทศไทย ที่พบว่าการบูรณาการศาสตร์การพยาบาลร่วมกับความรู้ทางทหารในการจัดการปัญหาสุขภาพผู้ป่วย สามารถพัฒนาอัตลักษณ์ส่วนบุคคลของพยาบาลทหารบก คือความมีระเบียบวินัยเสียสละ อดทน มีความรับผิดชอบ กล้าหาญ มีความเป็นผู้นำ และมีบุคลิกภาพทางทหาร จิตอาสา สามารถปฏิบัติงานในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อตอบสนองภารกิจกองทัพได้ตลอดเวลา^{8,27}

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

1. คงไว้ซึ่งการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ และอัตลักษณ์ของสถาบันอย่างต่อเนื่อง

2. จากผลการศึกษาที่พบว่าทักษะทางปัญญา มีคะแนนน้อยที่สุด จึงควรพัฒนากลยุทธ์การสอนที่เน้นกระบวนการคิดและการแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การพัฒนางานวิจัย/นวัตกรรม และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มทักษะทางปัญญา เน้นกลยุทธ์การสอนให้เกิดกระบวนการคิด การแก้ปัญหาโดยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

References

1. Pungsawang N, Booncharoenpanich S. The Quality of Graduates according to Thai Qualifications Framework for Higher Education and Desirable Characteristics according to Royal Thai Air Force Nursing College Royal Thai Navy Medical Journal. 2017;44(2):1-17. (in Thai)
2. Khonkhoontot P, Jarupisitpaiboon C, Nuchamart Gaewgoontol N, Pramasawat N, Pha-Ngam M. Opinions of Stakeholders on the Qualities and Identities of Novice Nurses Graduated from Boromarajonani College of Nursing, Nakhon Ratchasima in the Academic Year 2018. Journal of Health Science. 2020;29(6):1086-94. (in Thai)
3. Royal Thai Air Force Nursing College. Bachelor of Nursing Science (Revised Curriculum, 2018). Royal Thai Air Force Nursing College, Directorate of Medical Services, Royal Thai Air Force. 2018. (in Thai)

4. Khamchan P, Thailek T, Thasaneesuwan S. Learning Outcome according to Thai Qualifications Framework for Higher Education as Perceived by Nursing Students regarding the Hybrid Learning Approach in an Elementary Nursing Research Subject. *Journal of Research in Nursing-Midwifery and Health Sciences*. 2022;42(3):63-73. (in Thai)
5. Pansuwan K, Pakanta I. Quality and identity of graduates who graduated in the academic year 2019 from the Faculty of Nursing, Naresuan University. *Nursing, Health, and Public Health Journal*. 2023;2(1):18-28. (in Thai)
6. Wangruangsatid R, Kaewsasri A. The Perception of Learning Outcomes under the Qualification Framework for Higher Education among Graduates of Nursing Science in the academic year 2020 at Boromarajonani College of Nursing Buddhachinaraj. *Journal of Boromarajonani College of Nursing, Surin*. 2022;12(1):78-93. (in Thai)
7. Sanitsom P, Jarat N. Military Leadership Attributes for Royal Thai Armed Force. *Executive Journal*. 2015;35(1):75-86. (in Thai)
8. Sumetsittikul A, Meeparn A, Chaleoykitti S, Indhraratana A, Khinchet N. Model of nursing student identity development, the Royal Thai Army Nursing College. *Journal of the Police Nurses*. 2019;11(1):184-97. (in Thai)
9. Ministry of Education. Announcement of the Ministry of Education on Higher Education Standards B.E.(in Thai). 2019.
10. Moreno-Lacalle R. Integrative Review of Outcomes-Based Education in Nursing. 2016;26:51-62.
11. Tan K, Chong MC, Subramaniam P, Wong LP. The effectiveness of outcome based education on the competencies of nursing students: A systematic review. *Nurse Education Today*. 2018;64:180-9.
12. Hair JF, Black WC, Babin BJ, Anderson RE. *Multivariate data analysis*. 7th ed. Harlow, Essex: Pearson; 2014.
13. DeVellis RF. *Scale development: Theory and applications*. 4th ed. Los Angeles: SAGE; 2017.
14. Waltz CF, Strickland OL, Lenz ER. *Measurement in Nursing and Health Research*. 5th ed. New York: Springer Publishing Company; 2017.
15. Kelloway EK. *Using Mplus for structural equation modeling : A researcher's guide*. 2nd ed. Los Angeles: SAGE; 2015.
16. Alnajjar Ph DH, Abou Hashish Ph DE. Academic Ethical Awareness and Moral Sensitivity of Undergraduate Nursing Students: Assessment and Influencing Factors. *SAGE Open Nursing*. 2021;7(1).
17. Miron J, Wilson R, Freeman J, Sears K. Academic integrity in upper year nursing students' work-integrated settings. *International Journal for Educational Integrity*. 2022;18(1):16.
18. Chutchawan N, Yuroong A, Untaja P, Ankanawin U, Sutthilak C, Thepnimit S. Effects of Multi-scenario Simulation Learning Program for Developing Military Nursing Performance in the Royal Thai Army Nursing Students. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2022;23(2):109-18. (in Thai)
19. Intarakumhang Na Rachasima S, Rueangrit P. Variables Affecting Nursing Skill of Nursing Students In Boromarajonani college of Nursing , Swanpracharak Nakhonsawan. *Journal of nursing and health research*. 2016;17(3):106-12.

20. Sterner A, Hagiwara MA, Ramstrand N, Palmér L. Factors developing nursing students and novice nurses' ability to provide care in acute situations. *Nurse Education in Practice*. 2019;35(2):135-40.
21. Sanitsakul A. Outcomes of Blended Learning in a Nursing Technique, Faculty of Nursing, Prince of Songkla University, Pattani Campus. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2023; 24(1):53-9. (in Thai)
22. Choi J, Yoon H, Kim D, et al. Factors Affecting Interpersonal Competence of Nursing Students: Focused on Self-Assertiveness and Empathy. *Journal of Korean Academy of Fundamentals of Nursing*. 2021;28(2):218-25.
23. Rattanaphant T, Krootjohn S, Tiantong M. Blended Learning Activity Model in 4H Life Skills for Graduated Qualifications of the Faculty of Education. Princess of Naradhiwas University *Journal of Humanities and Social Sciences*. 2018;5(3):15-25. (in Thai)
24. Jerayingmongkol P, Anansirikase P, Chalardlon P, Damsangsawat N. Family and Community Nursing II Practicum Course Provision under the COVID-19 Situation: The Effects of Blended Learning on Learning Outcomes. *Journal of Nursing and Education*. 2022;15(22): 71-81. (in Thai)
25. Arpanantikul M, Phuphaibul R, Khuwatsamrit K. Analysis of Integration of Sufficient-Health Indices with the Philosophy of Sufficiency Economy. *Thai Journal of Nursing Council*. 2015;30(1):41-57. (in Thai)
26. Najaroen K. Role of loyalty in shared core values for enhancing workplace spirituality of the crown property bureau. Pathumthani, Thammasat University; 2014. (in Thai)
27. Chutchawan N, Untaja P, Yuroong A, Ankanawin U, Sutthilak C, Thepnimit S. The Development of Army Nurses' Competencies by Using Scenario-Based Training. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*. 2020;21(2):53-62. (in Thai)